

ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐ

**ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ՍԵՐԳԵՅ ՎԱՂԱՐՇԱԿԻ
(1934-2016)**

2016թ. դեկտեմբերին, ծանր հիվանդությունից հետո, կյանքից հեռացավ ճանաչված գիտնական-երկրաքիմիկոս, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, ՌՖ Բնական գիտությունների ակադեմիայի և Նյու-Յորքի ակադեմիայի իսկական անդամ, երկրաբանա-հանքաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սերգեյ Վաղարշակի Գրիգորյանը:

Ս.Գրիգորյանը ծնվել է 1934թ. ապրիլի 12-ին, Վարդենիսում: 1958թ.-ին գերազանցությամբ ավարտել է Մոսկվայի գունավոր մետաղների և ոսկու ինստիտուտի երկրաբանահետախուզական ֆակուլտետը և սկսել աշխատել քիմիական տեխնոլոգիաների Համամիութենական գիտահետազոտական ինստիտուտում: 1963թ., թեկնածուական ատենախոսության պաշտպանությունից հետո, Ս.Գրիգորյանը հրավիրվում է աշխատելու ԽՍՀՄ Երկրաբանության նախարարության Համամիութենական երկրաբանա-երկրաքիմիական տրեստ՝ որպես գլխավոր երկրաբան:

1966թ.-ից Ս.Գրիգորյանն աշխատել է որպես բաժնի վարիչ, իսկ 1975թ.-ից մինչև 1986թ. Երկրաբանության նախարարության Հազվագյուտ տարրերի միներալոգիայի, երկրաքիմիայի և բյուրեղաքիմիայի ինստիտուտում (ИМГРЭ) վարել է փոխտնօրենի պաշտոնը:

1971թ. Ս.Գրիգորյանը պաշտպանել է դոկտորական ատենախոսությունը, 1976թ. նրան շնորհվել է պրոֆեսորի կոչում: 1986թ. ընտրվել է ՀԽՍՀ ԳԱ թղթակից-անդամ, 1990թ.-ին՝ իսկական անդամ:

Ս.Գրիգորյանը երկրաքիմիայի ասպարեզի ճանաչված գիտնական էր: Նա մեծ ներդրում ունի օգտակար հանածոների հանքավայրերի որոնման երկրաքիմիական մեթոդների գիտական հիմունքների մշակման գործում: Հեղինակ է երկու գիտական հայտնագործությունների, 11 գյուտերի, 370-ից ավելի հրատարակված աշխատությունների, որոնց թվում են 18 մենագրություններ: Ս.Գրիգորյանը գլխավորել է նոր և շատ արդիական գիտական ուղղություն՝ թաքնված հանքայնացման որոնման երկրաքիմիական մեթոդների գիտական հիմունքների մշակում: Նրա աշխատություններից շատերը լայնորեն մեջբերվում և թարգմանվում են արտասահմանում, իսկ մենագրություններից շա-

տերը հրատարակվել են ԱՄՆ-ում, Չինաստանում, Չեխոսլովակիայում և Իրանում:

Ս.Գրիգորյանի անմիջական մասնակցությամբ ընդարձակվել են ԽՍՀՄ մի շարք հանքային շրջանների հանքահումքային բազաները: Նրա գիտական մշակումները լայնորեն կիրառվել են նաև արտասահմանյան երկրներում, ինչի արդյունքում հայտնաբերվել են թաքնված հանքային մարմիններ և հանքավայրեր Չինաստանում, Բուլղարիայում, Շվեդիայում, Հնդկաստանում, Իրանում և մի շարք այլ երկրներում:

Ս.Գրիգորյանի նախաձեռնությամբ և նրա գիտական ղեկավարությամբ 70-ական թվականներին սկիզբ դրվեց շրջակա միջավայրի հետազոտություններում երկրաքիմիական մեթոդների կիրառմանը: Այս աշխատանքներով, Մոսկվայի և ԽՍՀՄ մի շարք այլ քաղաքների օրինակի վրա ապացուցվել է, որ քաղաքների և նրանց հարող տարածքների երկրաքիմիական քարտեզները շրջակա միջավայրի վիճակը հսկելու արդյունավետ միջոց են: Այս աշխատանքներն արժանացել են ԽՍՀՄ Ժողովրդական նվաճումների ցուցահանդեսի ոսկե, արծաթե և բրոնզե մեդալների:

Երկար տարիներ աշխատելով Մոսկվայում, Ս.Վ.Գրիգորյանը մշտապես ուշադրություն է դարձրել հանքավայրերի որոնման և շրջակա միջավայրի գնահատման ասպարեզներում երկրաքիմիական մեթոդների մշակմանն ու զարգացմանը Հայաստանում:

1986թ.-ից, Երևան տեղափոխվելուց հետո, մինչև 1992թ. Ս.Գրիգորյանը աշխատել է ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտում որպես տնօրեն: 1993թ.-ից մինչև 1999թ. վարել է Համառոտաստանյան «Զարուբեծգեոլոգիա» գիտահետազոտական ինստիտուտի գլխավոր տնօրենի տեղակալի պաշտոնը: Այնուհետև, 1999թ. վերադարձել է Հայաստան և աշխատել ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտում որպես օգտակար հանածոների և երկրաքիմիայի բաժնի վարիչ: 2007թ.-ից Ս.Գրիգորյանի աշխատանքային գործունեությունը կապված է եղել ԵՊՀ Երկրաբանական ֆակուլտետի հետ:

Ս.Գրիգորյանը կիրառական երկրաքիմիայի ասպարեզում ԱՊՀ երկրների համագործակցության Ասոցիացիայի նախագահն էր: Նա երկար տարիներ ներկայացրել է ԽՍՀՄ-ը երկրաքիմիայի և տիեզերաքիմիայի Միջազգային Ասոցիացիայի գործկոմում: Նրա գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանվել են մոտ 50 թեկնածուական ատենախոսություններ, այդ թվում՝ Չինաստանի, Չեխոսլովակիայի, Բուլղարիայի, Իրանի մասնագետների կողմից:

Երկար տարիներ Ս.Գրիգորյանը եղել է ԽՍՀՄ Նախարարների Խորհրդին կից Լենինյան և Պետական մրցանակների կոմիտեի անդամ, «Երկրաքիմիա», «Մովետական երկրաբանություն» գիտական հանդեսների խմբագրական կոլեգիաների անդամ, ГЕОХИ, ИГЕМ,

ИМГРЭ, Մոսկվայի ՊՀ Երկրաբանական ֆակուլտետի, Համամիութենական հեռակա Պոլիտեխնիկական ինստիտուտի (ВЗПИ) գիտխորհուրդների անդամ, ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություններ Երկրի մասին» տեղեկագրի գլխավոր խմբագրի տեղակալը:

Նա մեծ ներդրում ունի ԽՍՀՄ, Շվեդիայի, Չեխոսլովակիայի, Իրանի, Տանզանիայի, Կոնգոյի և այլ երկրների տարբեր երկրաբանա-տեկտոնական կառույցների սահմաններում թաքնված հանքայնացումների և թաղված հանքավայրերի որոնման ու հայտնաբերման մեթոդների գիտական հիմունքների մշակման գործում:

Ս.Գրիգորյանի բազմամյա արգասաբեր աշխատանքը գնահատվել է մի շարք կառավարական պարգևներով: Նա պարգևատրվել է Աշխատանքային Կարմիր Դրոշի շքանշանով (1981թ.), «Աշխատանքային գերազանցության համար» մեդալով (1973թ.): Նրան շնորհվել է ԽՍՀՄ ընդերքի Պատվավոր հետախույզ» կոչումը (1984թ.):

Ս.Գրիգորյանի մահը մեծ կորուստ է երկրաբանական գիտության և հատկապես՝ հանքավայրային երկրաքիմիայի բնագավառի համար:

Համեստ, բարեկիրթ, մեծ էրուղիցիայով օժտված, ընտանիքին ու իր գործին անմնացորդ նվիրված անձնավորության, լավ ընկերոջ և ազնիվ քաղաքացու՝ ակադեմիկոս Սերգեյ Վադարշակի Գրիգորյանի հիշատակը միշտ վառ կմնա նրա հարազատների, գործընկերների, աշակերտների և նրան ճանաչողների հիշողության մեջ:

**ՀՀ ԳԱԱ Քիմիական և Երկրի մասին գիտությունների բաժանմունք
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտ
ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություններ Երկրի մասին» տեղեկագրի
խմբագրություն**